

Historien bag fotoet

Er den gamle "Sparekasse" på Stændertorvet en savnet bygning?

Af Per Steenholdt

I 2018 at det er 50 år siden, den nuværende bankbygning stod færdig. Mange ældre roskildensere savner bygningen, der blev nedrevet i 1966. I erindringer vækker den minder om dengang solen skinnede lidt mere, og der var flere, der købte frisk frugt og grøntsager på torvet. Det er dog et spørgsmål, om det var en bevaringsværdig bygning, der blev revet ned.

Den oprindelige bygning, perioden 1833-1866

Sparekassen havde siden den åbnede i 1833 holdt til i lånte lokaler. I 1863 gjorde man alvor af at få sin egen bygning. Man har kig på ejendommene Algade 3 og 5, der har grunde helt til Palæstrædet og mod Nytorv (det nuværende Stændertorvet). Det var dog den ubebyggede del af grundene, man var interesseret i. De grunde bliver opdelt, men Sparekassen er en kort periode den reelle ejer af et værts- hus i Algade. Arkitekten, der tegnede bygningen, N. Hartmann, har ikke efterladt sig mindeværdige spor. 17. december 1864 bliver bygningen beskrevet

Nedrivningen af Sparekassens bygning er godt i gang, delvist skjult bag flot plankeværk med Brendekilde malerier af sparekassens udvikling.

vet og brandforsikres for 5500 rigsdaler. Det synes kun at være et "råhus", for 14. oktober 1865 vender vurderingsmændene tilbage og vurderer, hvad de kalder en "fuldført" bygning. Vurderingssummen er da også sat op til 9350 rigsdaler. Selvom det er en "grundmuret" bygning, beskrives den som værende 11 fag lang ud mod torvet. Her i 1865 har man også opført en portnerbolig. Det gik ikke så stærkt. Sparekassen første åbningsdag var først 18. august 1866, men så tog udviklingen også fart.

Pladsen bliver for trang, perioden 1875-1931

Der var fremskridt og vækst i Sparekassen, og pladsen blev hurtig for

trang. Den 30. november 1875 vurderes bygningerne igen, og der er sket en væsentlig udvidelse. Hovedbygningen beskrives nu som værende på 21 fag, altså næsten en fordobling. Der er sket udvidelse helt hen til det gamle portnerhus, men de fleste fag er tilføjet mod nord, så bygningen nu går helt hen til hjørnet af Palæstrædet. Denne gang bliver det arkitekten Herholdt, der tegner den "nye" Sparekasse. Han var dog bundet af den bestående bygning, så nogen smuk bygning blev det ikke. Ser man i periodens folketællinger og på et matrikelkort fra perioden, er portnerhuset blevet overflødig og huset, og den del af grunden solgt til ejeren af Algade 3. Her er i en lang periode byens før-

Torvedag 1903. I baggrunden er Sparekassens bygning blevet udvidet og fået ny facade.

ste grøntforretning. I 1903 er pladsen igen blevet for trang, og den gamle portnerbolig bliver nedrevet og Sparekassens bygning forlænges mod syd. Ved denne lejlighed, ønsker man at pynte på bygningen. Det blev overladt til arkitekten M. C. Bech at forsyne bygningen med den "falske facade". Denne arkitekt har heller ikke efterladt sig spor i litteraturen. Personligt husker jeg kun bygningen som hvid. Der findes dog billeder, hvor man

kan se, at søjlerne i perioder har haft farve. I 1931 nedriver Roskilde Landbank naboejendommen og "Bangs Hjørne" og opfører den rødstonejendom som ligger der i dag. Samme år udvider Sparekassen igen. Det sker dog uden facaden ændres.

Sparekassen, nedrivning og ny bygning, perioden 1966-1968

I "Roskilde-Billeder" årgang 1966 har Hans Rønø

barske bemærkninger om den gamle Sparekasse bygning. Han er meget kritisk med hensyn til de falske søjler og de mange ornamentter. Han skriver også, at Sparekassen er forpligtiget til "at rejse et værdige monumenter for hvor tids tekniske og æstetiske formåen". Her i 50-året for opførelsen af den nuværende bygning, kan man passende vurdere, om man synes det lykkes eller den gamle bygning savnes.